

EXPUNERE DE MOTIVE

Legea nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă, cu modificările și completările ulterioare, prevede, la art. 66 alin. (4), următoarele: ” (4) Persoanele aflate în detenție care mai au de executat cel mult 9 luni până la ultima zi de executare a pedepsei pot urma un program de formare profesională organizat de agențiile pentru ocuparea forței de muncă județene, respectiv a municipiului București, cheltuielile necesare pregătirii profesionale fiind suportate din bugetul asigurărilor pentru șomaj”.

Practica la nivelul sistemului penitenciar a demonstrat faptul că termenul de 9 luni este insuficient pentru parcurgerea tuturor etapelor procedurale necesare pentru obținerea documentației solicitate de furnizorii de formare profesională, pentru fiecare deținut selectat în vederea efectuării acestor cursuri.

Articolul citat face referire la ”ultima zi de executare a pedepsei”, astfel aplicabilitatea măsurii este limitată la deținuții care finalizează pedeapsa la termen.

Odată cu intrarea în vigoare a noului cadru legislativ privind executarea pedepselor (ce permite liberarea condiționată numai din regimurile deschis și semideschis), textul citat exclude de la aplicare deținuții care pot beneficia de planificarea pedepsei (de regimul progresiv de executare), în condițiile unor eforturi pentru reintegrarea postexecutorie. De asemenea, nu sunt prevăzute expres și persoanele condamnate la executarea măsurii educative a internării într-un centru educativ sau centru de detenție, acestea fiind de regulă persoane sub 18 ani cărora le lipsește pregătirea profesională.

Modificarea propusă prin prezentul proiect de lege vizează creșterea perioadei până la ultima zi de executare de la 9 luni la un an, dar nu mai puțin de 3 luni (durata de 3 luni este durata minimă a unui curs de calificare, iar în intervalul de 1 an calendaristic se pot procura documentele necesare înscrierii deținuților la cursuri de formare profesională, în ciuda istoricului personal de abandon școlar, asistență social, deprofesionalizare și șomaj).

Diferența de trei luni este semnificativă, un trimestru - activitate în cadrul școlii - este de jumătate de semestru. Majoritatea documentelor necesare pentru înscrierea la cursuri de formare profesională vizează nivelul de studii absolvit/certificat. Modalitatea de procurare a documentelor ce atestă nivelul de studii este extrem de stufoasă se eliberează între unități de învățământ sau prin procură. De multe ori înscrierea la cursuri se face în baza unei declarații pe proprie răspundere a deținuților în raport cu obligația de a procura documentele care atestă ultimul nivel de studii certificat.

Au existat situații în care deținuții selecționați nu au putut procura în termen documentele, nu au susținut examenul de absolvire și ulterior au acționat în instanță unitatea penitenciară/furnizorul de formare pentru ca nu i-a certificat absolvirea, sau nu a beneficiat de credite sau recompense.

Modificarea legislativă are în vedere și lărgirea sferei de aplicare a textului, respectiv a situațiilor în care persoana poate beneficia de cursuri de formare profesională, incluzând și situațiile în care persoana se află în executarea unei măsuri

educative, precum și situațiile în care persoanele au vocația liberării condiționate sau în cazul înlocuirii măsurii internării cu măsura asistării zilnice.

Formularea actuală „până la ultima zi de executare a pedepsei” este interpretabilă ca liberare în termen. După modificarea cadrului execuțional penal liberarea condiționată se poate face numai din regimuri permissive, respectiv deschis și semideschis. În termen se pot libera și deținuții de la maximă siguranță. Participarea la activități – deci și cursuri de formare profesională - funcționează ca suport pentru schimbarea regimului deci și pentru regimul progresiv. În situația în care participarea la cursuri bugetate din fonduri publice ar fi asociată și vocației de liberare condiționată, ar funcționa ca factor motivațional pentru schimbarea de comportament, deci ca suport pentru funcționarea regimului progresiv. Practic în comisia de liberare ar intra deținuții care au participat la cursuri de formare profesională în contextul regimului progresiv de executare.

Această modificare ar contribui la eficientizarea măsurii de protecție socială și la armonizarea prevederilor cu legislația execuțional penală.

Raportul final din proiectul ”Reintegrarea deținuților pe piața muncii din România” (POSDRU/70/6.2/S/33488), finanțat de Fondul Social European și derulat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, realizat și publicat de experții independenți Pascal Decarpes și Ioan Durnescu (2012) conține următoarea recomandare:

(...) „Se recomandă ca limita de 9 luni înainte de liberare să fie abandonată. Deținuții ar trebui să poată urma cursuri de calificare pe toată durata detenției. În acest mod, ei vor putea urma mai multe cursuri de calificare, iar perspectivele de angajare vor crește. Pentru a înlătura riscul deprofesionalizării pe durata detenției, înainte de sfârșitul perioadei de detenție s-ar putea organiza cursuri scurte și experiențe de recapitulare. Mai mult chiar, riscul deprofesionalizării ar putea fi diminuat dacă deținuții ar putea practica meseriile pentru care au fost calificați, în penitenciar sau în afara lui, încă din timpul detenției. Totodată, deținuții din regimul deschis care își manifestă dorința de a ”ieși la muncă” ar putea să fie considerați ”persoane în căutarea unui loc de muncă” și, în consecință, să se bucure de toate drepturile ce decurg din această calitate. Pentru a evita orice conflict între exigențele de siguranță a deținerii, tratament și ieșirea la muncă în comunitate, se recomandă ca administrația penitenciarului să emită un aviz înainte ca deținutul să primească această calitate.

Acțiune - art. 66 alin. (4) din Legea nr. 107/2004 ar trebui reformulat, astfel încât limita de 9 luni să fie abandonată. Această recomandare este valabilă și pentru regulamentele și protocoalele subsecvente. De asemenea, propunem ca proiectul de lege privind modificarea Legii nr. 107/2004 să fie amendat prin recunoașterea deținuților din regim deschis care își doresc să lucreze ca fiind „persoane aflate în căutarea unui loc de muncă”.

